

ВПЛИВ МІЖНАРОДНИХ ПРОЄКТІВ НА ДОСКОНАЛІСТЬ НАВЧАННЯ І ВИКЛАДАННЯ У ВИЩІЙ ОСВІТІ УКРАЇНИ

Тетяна Коноваленко¹, Людмила Загоруйко²

*Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького²
Київський національний університет імені Тараса Шевченка²*

Анотація:

У статті розкрито вплив міжнародних проєктів на навчання і викладання в українських закладах вищої освіти, окреслено переваги, можливості, ризики, слабкі сторони і перспективи подальшого вдосконалення цих процесів через використання інструментарію проєктної діяльності. Розглянуто позитивний досвід реалізованих проєктів, спрямованих на академічну мобільність (програми обміну студентів і викладачів, спільні освітні програми із закордонними ЗВО, програми подвійних дипломів); проведення наукових досліджень; створення і функціонування міжнародних асоціацій, консорціумів, мереж і кластерів; розбудову вищої освіти; розвиток міжнародного співробітництва та обмін досвідом.

Resume:

Konovaleiko Tetiana, Zagoruiko Liudmyla. The impact of international projects on learning and teaching excellence in Ukrainian higher education.

The article reveals the issues of crucial role of international projects in modernizing higher education in Ukraine, directly influencing teaching, learning, and overall quality assurance in accordance with national legislation and European standards. The National Agency for Higher Education Quality Assurance (NAQA) recognizes the importance of these projects in adopting student-centered approaches, promoting academic freedom, and integrating research with education. NAQA's annual reports highlight the role of international projects and mobility programmes in equipping students with competencies that align with the UN's Sustainable Development Goals. International cooperation, particularly through programs like Erasmus+, serves as a key driver for knowledge transfer, innovation exchange, and capacity building. Erasmus+ is particularly influential through its key actions: Key Action 1 (KA1) - Mobility: Promotes academic mobility for students and staff, exposing them to diverse pedagogical methods, classroom formats, and quality assurance practices. This includes virtual exchanges, which have become vital during wartime. Key Action 2 (KA2) - Cooperation: Facilitates the development and improvement of educational programmes, including interdisciplinary curricula, aligning them with European standards and labour market needs. These projects implement problem-based learning, project-based learning, and other active learning methods. Key Action 3 (KA3) - Policy Support: Supports reforms in education, vocational training, youth, and sports. Jean Monnet Actions: Promote excellence in teaching and research on European integration, encouraging new courses and research initiatives.

Projects funded by other programmes, such as Horizon Europe, also have a significant impact. Although focused on research and innovation, they foster a strong link between learning and research. For example, Marie Skłodowska-Curie Actions (MSCA) support doctoral and postdoctoral programmes, creating an academic environment that encourages cross-border, inter-sectoral, and interdisciplinary mobility, which directly impacts the quality of education and career development.

Ключові слова:

міжнародні проєкти; вища освіта; якість освіти; досконалість; навчання і викладання; академічна мобільність; освітні програми; освітнє середовище.

Key words:

international projects; higher education; quality of education; excellence; learning and teaching; academic mobility; study programmes; educational environment.

Постановка проблеми. З моменту проголошення незалежності України у 1991 році й до сьогодні її система освіти суттєво змінилась. У різні періоди розвитку освіти незалежної держави її реформи мали різні темпи і фокуси; деякі з них були успішними, деякі не спрацювали, деякі припинялись і знову розпочинались.

Стосовно реформування вищої освіти, найбільш глобальними ініціативами стали: упровадження Болонської системи у 2005 році; задекларована у 2014 році Законом України «Про вищу освіту» автономія ЗВО; зміна принципу фінансування ЗВО у 2019 році. Водночас, для адміністрації, штату працівників і студентів відбувались також події, які негативно впливали і продовжують впливати на якість освіти, доступ до неї, наявність рівних можливостей тощо. У 2014 році такими подіями стали анексія Криму та окупація частини Луганської і Донецької областей російською федерацією. В Україні з'явилися ЗВО, спочатку ізольовані, а потім –

переміщені; разом з тим, щодо їх діяльності не було чіткого законодавства і системної підтримки. У 2020 році перед освітянами й студентами постала низка викликів, спричинених пандемією COVID-19. А з 24 лютого 2022 року розпочалася нова хвиля переміщень ЗВО, втрати людського капіталу, знищення і пошкодження університетської інфраструктури тощо. Але, хоч такі чинники і гальмують процеси реформування вищої освіти в Україні, проте навіть у критичних умовах прагнення нашої держави стати рівноправним членом Європейського Союзу слугує орієнтиром до невпинного розвитку всіх галузей її економіки, у тому числі й освітньої.

У «Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки» передбачено активізацію співпраці України та Європейського Союзу у сфері вищої освіти, зокрема щодо:

- реформування та модернізації системи вищої освіти;
- сприяння зближенню у сфері вищої освіти в рамках Болонського процесу;

- покращення якості та підвищення важливості вищої освіти;
- поглиблення співробітництва між закладами вищої освіти;
- розширення можливостей закладів вищої освіти;
- активізації мобільності студентів, наукових, науково-педагогічних та педагогічних працівників (*Стратегія...*, 2022).

«Дорожня карта європейської інтеграції України у сферах освіти і науки до 2027 року» є ще одним стратегічним документом, який окреслює заплановані зміни у системі освіти, у тому числі й вищої, для її модернізації та «з метою формування візії, визначення цілей та завдань для гармонізації секторальних політик та законодавства у сферах освіти і науки з європейськими на шляху до підготовки переговорів та повноцінного членства України в Європейському Союзі» (*Дорожня карта...*, 2023).

Отже, незважаючи на гостру геополітичну ситуацію в усьому світі та у зв'язку з тим, що Україна є демократичною державою з чітким курсом на європейську інтеграцію, важливим інструментом підтримки державної політики у сфері вищої освіти, інституційної спроможності закладів вищої освіти, їхнього академічного персоналу і здобувачів є міжнародні проекти, які включають програми обміну студентами та викладачами, спільні освітні програми, дослідницькі ініціативи, а також участь у діяльності міжнародних організацій та консорціумів.

На поточний час українськими ЗВО реалізується велика кількість міжнародних проєктів та забезпечується довготривалий ефект від проєктів, які реалізувалися раніше. Аналітичні звіти і статистичні дані можливо простежити на рівні самих ЗВО, проєктних консорціумів, представництв окремих програм, фондів, благодійних та інших організацій. При цьому, систематизованої інформації про загальний вплив міжнародних проєктів на розвиток вищої освіти України або її окремі напрями і сфери, наприклад, модернізацію навчання і викладання, відсутній.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Передбачені «Стратегією розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки» завдання реформування та модернізації системи вищої освіти; сприяння зближенню у сфері вищої освіти в рамках Болонського процесу; покращення якості та підвищення важливості вищої освіти; поглиблення співробітництва між закладами вищої освіти; розширення можливостей закладів вищої освіти; активізації мобільності студентів, наукових, науково-педагогічних та педагогічних

працівників через співпрацю з Європейським Союзом передбачають прямий або непрямий вплив на удосконалення навчання і викладання. За три роки реалізації цих завдань вже зроблено суттєвий внесок в розбудову вищої освіти, проте регламентовані схваленим за день до початку війни РФ проти України документом заходи не вдається реалізувати в запланованому обсязі і у встановлені терміни, зокрема наведена Ю. Вітренком аналітика Звіту про хід реалізації у 2022–2023 роках Стратегії констатує, що 45% завдань були відтермінованими. Він також зазначає, що окреслені у пояснювальній записці до Звіту цілі і завдання Стратегії як «детальна дорожня карта для відбудови та продовження реформування системи вищої освіти в післявоєнний період» (Вітренко, 2024, с. 5) об'єктивно не можуть стати такою «детальною дорожньою картою» для вищої освіти післявоєнної України.

Проте, незважаючи на функціонування у воєнний час та колізії, пов'язані з національною нормативно-правовою базою, усі українські ЗВО масштабують своє залучення до інтернаціоналізації, а студентство і академічний персонал беруть активну участь у міжнародних проєктах, що передбачається внутрішніми документами ЗВО, і зокрема, є важливою частиною Стратегій їхнього розвитку. Більш того, у багатьох університетах є окремі стратегії інтернаціоналізації.

У доповіді «Перспективи розвитку вищої освіти України у контексті війни та європейської інтеграції» С. Цимбалюк та І. Дегтярьової в рамках реалізації Проєкту «Польсько-українська співпраця представницьких організацій ректорів для вдосконалення діяльності закладів вищої освіти» зазначено, що у 2022–2023 рр. викликами в організації навчання в університетах України були створення безпечових умов, проблеми з електропостачанням, опаленням, загрози блекауту, складності проведення онлайн занять, складності у доступі до онлайн курсів, у комунікації. Насправді проблем, які впливають на навчання і викладання під час війни, набагато більше, адже ЗВО долають численні виклики, пов'язані з постійними обстрілами й руйнуванням інфраструктури, функціонуванням в умовах переміщення, емоційним і професійним вигоранням здобувачів і викладачів, іншими психологічними і соціоемоційними проблемами тощо. У рамках цього проєкту досліджуються: розвиток якісної системи вищої освіти і вдосконалення наукового простору, науково-технічна модернізація закладів вищої освіти України і Польщі, інтеграція української вищої освіти у європейський простір і висвітлюються у періодичних його звітах.

Зацікавленість українських ЗВО можливістю удосконалення навчання й викладання через залучення до міжнародних проєктів спонукає академічну спільноту і студентську молодь брати участь у різноманітних ініціативах, які прямо або опосередковано підвищують якість освіти, інформують про науково-методичні інновації, конструктивні рішення і надихають на покращення освітнього процесу через відповідні зміни. Крім того, у межах реалізації освітніх програм ще одним чинником, що спонукає до розвитку в цьому аспекті, є підкритерій оцінювання якості освітніх програм 4.5 «Навчання, викладання та наукові дослідження, пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти (ЗВО)» під час проходження акредитації. Представники Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти зазначають, що «набуття міжнародного досвіду українськими викладачами, а також ширше залучення фахових іноземних лекторів до викладання на освітніх програмах, як правило, сприяє підвищенню їх якості, впровадженню гарних іноземних практик викладання окремих дисциплін» (Стукало, 2020). Набувається такий досвід переважно у процесі реалізації проєктів, спрямованих на академічну мобільність викладачів. Важливою також є участь студентів у програмах студентських обмінів, програмах двох або спільних дипломів, міжнародних літніх/зимових школах, конференціях, тренінгах, індивідуальних грантових програмах тощо. Н. Стукало вказує, що «розвиток програм двох дипломів та спільних (подвійних) дипломів забезпечує бенчмаркінг відносно аналогічних іноземних ОП, імплементацію гарних іноземних практик і покращення якості ОП» (Стукало, 2020). Водночас заступниця голови Національного агентства підкреслює, що «застосування усього різноманіття форм і методів інтернаціоналізації ОП не є самоціллю, набагато важливішим є аналіз їхньої ефективності з точки зору підвищення якості підготовки фахівців за даною освітньою програмою та її змістовного наповнення», зокрема, «яким чином кожна конкретна міжнародна активність реально покращила якість навчання та викладання у межах конкретної освітньої програми» (Стукало, 2020).

Важливий внесок у вдосконалення навчання і викладання робить Національний Еразмус+ офіс в Україні, основними інструментами якого є проєктна діяльність та інтернаціоналізація. Місією Офісу є розвиток потенціалу української освіти, молоді та спорту в межах наскрізних пріоритетів Програми ЄС Еразмус+ для подолання глобальних викликів та наближення європейської інтеграції України, розбудова

інтернаціоналізації закладів освіти та молодіжних організацій на основі можливостей міжнародної співпраці, результатів проєктів та інших ресурсів для стійкого розвитку, цифровізації та інклюзії, за підтримки і у співпраці з ЄС. Крім інформування і сприяння у підготовці українськими ЗВО проєктних заявок, Офіс активно організовує заходи, спрямовані на вирішення актуальних проблем вищої освіти в Україні. Так, 15–16 липня 2025 р. відбувся ТАМ захід – міжнародний круглий стіл «Забезпечення якості викладання і навчання в умовах надзвичайних і кризових ситуацій», організований Офісом спільно з Міністерством освіти і науки України та командою Національних експертів з реформування вищої освіти Програми ЄС Еразмус+ (HERE team) за підтримки SPHERE, EACEA та за участі ТАМ експерта – професора Sophie Guillet, керівника відділу співробітництва Департаменту європейських і міжнародних справ, Вищої ради з оцінювання досліджень і вищої освіти Франції (High Council for the Evaluation of Research and Higher Education – Hcéres, France), співголови тематичної групи експертів із забезпечення якості Групи супроводу Болонського процесу (Bologna Follow-up Group). Учасники Круглого столу суттєво покращили своє розуміння ключових концепцій забезпечення якості та їх адаптації до надзвичайних та кризових ситуацій, позитивно оцінили свою здатність розробляти інструменти оцінювання для забезпечення якості викладання і навчання в надзвичайних і кризових ситуаціях та стратегії покращення викладання і навчання у ЗВО, що стикаються з надзвичайними та кризовими ситуаціями. За підсумками Круглого столу планується підготувати пропозиції щодо забезпечення якості викладання і навчання в умовах надзвичайних і кризових ситуацій з урахуванням досвіду інших країн і досліджень ЄПВО (Національний Еразмус+ офіс в Україні, 2025).

Ще у 2007 році у доповіді «Як виміряти інтернаціональність та інтернаціоналізацію закладів вищої освіти. Індикатори і ключові показники», Уве Бранденбург і Гео Федеркейл звернули увагу на те, що аналізу впливу інтернаціоналізації на навчання і викладання у ЗВО не приділяється необхідної уваги. Вони акцентують на тому, що кількісний аналіз повинен стосуватися не тільки академічної мобільності студентів і викладачів, але й насамперед адміністративного персоналу і представників сервісних підрозділів, які безпосередньо впливають на реалізацію освітнього процесу. Цікаво, що одним із показників оцінки інтернаціоналізації навчання і викладання У. Бранденбург і Г. Федеркейл

вважають наявність лекцій щодо інтеркультурного навчання, тренінгів щодо підготовки міжнародних заявок. Наголошують науковці й на важливості з'ясування ролі міжнародних мереж, що підтримують навчання і викладання, та членстві студентів і викладачів у міжнародних спеціалізованих мережах й асоціаціях. Обов'язково здійснюється оцінка фінансування інтернаціоналізованого навчання і викладання. Також до уваги має братися кількість іншомовних програм, іноземних мов для вивчення у ЗВО (Brandenburg, & Federkeil, 2007).

У третьому виданні EAIE Barometer за результатами опитувань щодо стану інтернаціоналізації у європейській вищій освіті окреслено її пріоритети і проблеми. Хоча опитувальник не містив прямих запитань щодо впливу міжнародної діяльності на навчання і викладання, тим не менш релевантні аспекти, як-от кризовий менеджмент, цифровізація, інклюзія і різноманіття, добробут студентів і штату, віртуальні заходи з інтернаціоналізації, надали розуміння тенденцій такого впливу. Так, у межах Еразмус+ усе більшої популярності набувають змішані інтенсивні програми (blended intensive programmes (BIPs)), окреслені Європейською Комісією як «короткі, інтенсивні програми, що використовують інноваційні шляхи навчання і викладання, у тому числі використання онлайн співпраці» (European Commission, 2023, n.p.). До того ж, останнім часом ці програми особливо активізувалися саме у Східній Європі і Західній Азії. Це опитування виявило, що висловлені у 2018 році передбачення щодо дистанційного, онлайн і змішаного міжнародного навчання стали головною особливістю вищої освіти. Наразі найбільш актуальними питаннями було названо посилення інтернаціонального / інтеркультурного змісту навчальних планів та віртуальні заходи з інтернаціоналізації. До опитування долучалися й респонденти з України. Національні інтереси у сфері вищої освіти щодо позитивного впливу міжнародної діяльності на навчання і викладання збігаються з європейськими та набули ще більш активного впровадження під час воєнного стану.

Удосконалення навчання і викладання має передбачатися у стратегії розвитку ЗВО і його фінансовій політиці. При цьому, долучатися до цього процесу мають усі учасники освітнього процесу від топ-менеджменту до науково-педагогічних працівників і здобувачів. Відповідно до Методичних рекомендацій процес інтернаціоналізації, у т.ч. й навчання і викладання, «має йти одночасно зверху вниз і знизу вгору. Вище керівництво задає загальний тон, інституційні цінності, фіксує пріоритети, а безпосередня творча робота виконується членами

викладацького і адміністративного складу» (*Інтернаціоналізація вищої освіти в Україні*, 2016). У них також наголошується на інституційній відкритості і готовності до перегляду існуючих практик і процедур, заохоченні адаптивної бюрократії, рекрутингу і розвитку людського потенціалу для інтернаціоналізації. Рекомендується здійснювати внутрішнє оцінювання цих факторів та трансформацію їх у показники якості цього процесу (*Інтернаціоналізація вищої освіти в Україні*, 2016).

Нам імпонує думка К. Баркхольта, що «у системі вищої освіти найбільш яскравим прикладом інтернаціоналізації є Болонський процес. Він являє собою найбільший процес структурної гармонізації систем освіти в світі» (Баркхольт, 2005, с. 33). Більш того, підкреслимо, що саме залучення української вищої освіти до Болонського процесу докорінно змінило якість вищої освіти, навчання і викладання у ЗВО України.

У процесі синергії удосконалення навчання й викладання з реалізацією міжнародних проєктів важливо також створювати можливості для формування транскультурної компетентності, як «готовності випробовувати нові способи мислення, дії і взаємодії в рамках культури інших; здатності «засвоювати» релігію, літературу і образотворче мистецтво іншої культури для креативних ідей і уявлень, які можуть збагатити власні віру, характер і стиль життя; здатності усного спілкування, використання невербальної і письмової системи комунікації в іншій культурі; здатності застосовувати інтеркультурне розуміння, уяву і комунікативну майстерність у проєктах якості життя, що передбачають транснаціональне співробітництво» (*Інтернаціоналізація вищої освіти в Україні*, 2016, с. 42).

Р. Карп виділяє сім етапів впровадження головних принципів інтернаціоналізації вищої освіти на рівні закладу вищої освіти, які, зокрема, дотичні й до планування та аналізу впливу міжнародних проєктів на навчання і викладання: аналіз національної політики, визначення власних можливостей та пріоритетів, вивчення досвіду інших закладів освіти (зарубіжних чи вітчизняних), вибір індивідуальних стратегій інтернаціоналізації, впровадження програмних та організаційних стратегій, моніторинг результатів, імплементація результатів інтернаціоналізації вищої освіти (Карп, 2024, с. 5).

Формулювання цілей статті. Метою статті є розкриття впливу міжнародних проєктів на навчання і викладання в українських ЗВО, а також виокремлення перспектив подальшого

вдосконалення цих процесів через використання інструментарію проєктної діяльності. Розглянемо в цьому аспекті потенціал проєктів, спрямованих на академічну мобільність (програми обміну студентів і викладачів, спільні освітні програми із закордонними ЗВО, програми подвійних дипломів); проведення наукових досліджень; створення і функціонування міжнародних асоціацій, консорціумів, мереж і кластерів; розбудову вищої освіти; розвиток міжнародного співробітництва та обмін досвідом.

Виклад основного матеріалу дослідження. Узгодження процесів реалізації міжнародних проєктів та удосконалення навчання і викладання у ЗВО України має бути узгодженим з чинним законодавством, швидко реагувати на його зміни та бути спрямованим на забезпечення і невідпинне підвищення якості освіти. Так, відповідно до Критерію 4 «Навчання і викладання за освітньою програмою» «Роз'яснень щодо застосування Критеріїв оцінювання якості освітньої програми» Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти методи, засоби та технології навчання і викладання мають відповідати вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи; має забезпечуватися поєднання навчання і досліджень, оновлення змісту освітніх компонентів на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі. Крім того, навчання, викладання та наукові дослідження мають бути пов'язаними з інтернаціоналізацією діяльності через забезпечення доступу здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників до міжнародних інформаційних ресурсів і баз даних, залучення них до програм міжнародної співпраці, академічних обмінів, програм міжнародної мобільності, освітніх та наукових проєктів, урахування результатів зворотного зв'язку (Роз'яснення щодо застосування Критеріїв оцінювання якості освітньої програми, 2024).

Акредитація освітніх програм є важливим механізмом впливу на вдосконалення навчання і викладання, а виконання вимог критеріїв оцінювання якості освітніх програм спонукає ЗВО до активного використання можливостей міжнародних проєктів комплексно підходити до цього процесу. Щорічні аналітичні звіти Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти слугують орієнтиром для упровадження закладами вищої освіти нових практик у свою діяльність. У Доповіді за 2024 рік практики застосування сучасних методик викладання та навчання і розроблення та реалізація науково-дослідних і освітніх проєктів, програм мобільності, виокремлених Національним агентством як такі, що сприяють

набуттю здобувачами вищої освіти компетентностей, направлених на досягнення глобальних цілей сталого розвитку до 2030 року, проголошених резолюцією Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй від 25 вересня 2015 року (*Доповідь...*, 2025).

Більш детальну інформацію щодо конкретних кейсів використання міжнародного проєктного досвіду для модернізації навчання і викладання можливо простежити у Відомостях про самооцінювання освітніх програм, розміщених у відкритому доступі на інформаційних ресурсах ЗВО. Подібним прикладом є досвід участі науково-педагогічних працівників кафедри німецької мови Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка у міжнародному проєкті «Ukraine digital», що сприяло розробці вибіркокових освітніх компонентів «Практикум читання німецькомовних текстів» (Т. Калинюк), «Аспекти граматики німецької мови» та «Ігрові технології у навчанні іноземних мов» (Г. Братиця), урізноманітненню методів і технологій навчання і викладання. Суттєвий вплив на застосування практикоорієнтованих методів навчання і викладання в освітніх компонентах «Методика навчання німецької мови», «Методика навчання польської мови» і «Методика навчання англійської мови» відбувся завдяки участі НПП і здобувачів у міжнародних проєктах «DLL» Goethe-Institut, «eTwinning», «Програма вдосконалення викладання у вищій освіті» Британської Ради, програмах NAWA.

У межах стратегічної цілі 3 «Забезпечення якісної освітньо-наукової діяльності, конкурентоспроможної вищої освіти, яка є доступною для різних верств населення» «Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки» участь ЗВО у міжнародних проєктах потенційно має вплив на такі операційні цілі як «модернізація інфраструктури, освітнього простору та навчально-наукового обладнання, зокрема з урахуванням вимог інклюзивності»; «постійне підвищення якості освіти відповідно до стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти»; «урахування наукових досліджень та інновацій під час визначення змісту та розвитку освітніх програм». Безперечно міжнародні проєкти є невід'ємною частиною на шляху до стратегічної цілі 4 «Інтернаціоналізація вищої освіти України» та досягнення її операційних цілей: забезпечення порівнюваності та визнання українських освітніх кваліфікацій в Європі та світі; впровадження кращого іноземного освітнього досвіду в Україні; адаптація випускників закладів вищої освіти до життя та роботи в мультикультурному середовищі;

збільшення кількості проектів міжнародної освітньо-наукової співпраці, інтеграція наукових та науково-педагогічних працівників до світового наукового простору. У свою чергу, участь у міжнародних проектах позитивно працює на імідж українських ЗВО та сприяє досягненню стратегічної цілі 5 «Привабливість закладів вищої освіти для навчання та академічної кар'єри» та її операційних цілей «реалізація принципів студентоцентрованого навчання, що є основою для організації освітнього процесу разом з використанням інноваційних технологій та різних форм здобуття освіти»; «забезпечення професійності, авторитетності та доброчесності лідерів вищої освіти, співпраці з іншими лідерами та їх навчання»; «створення умов для безперервного навчання (освіта дорослих), що є важливим фактором особистого та професійного зростання» (Стратегія розвитку вищої освіти в Україні, 2022).

Міжнародна співпраця стала наріжним каменем розвитку вищої освіти в Україні, оскільки проектна діяльність слугує важливим пусковим механізмом для трансферу знань, обміну інноваціями, модернізації навчання і викладання та, відповідно, нарощуванню її потенціалу загалом. Різні міжнародні програми прямо чи опосередковано впливають на різні аспекти вищої освіти. Найбільш впливовою на удосконалення навчання і викладання є програма Європейського Союзу Еразмус+ через її три ключові напрями: Key Action 1 (KA1) – Навчальна мобільність, Key Action 2 (KA2) – Співпраця між організаціями та інституціями, Key Action 3 (KA3) – Підтримка розробки політики та співробітництва, напрям Жан Моне. У межах кожного напрямку оголошуються різні конкурси, наприклад, у межах ключового напрямку 1 це – KA131 і KA171: Міжнародна академічна кредитна мобільність у сфері вищої освіти, KA152, KA153, KA154: Навчальна мобільність у сфері молоді, KA1: Віртуальні обміни у сферах вищої освіти та молоді. У межах партнерств співпраці найбільш актуальними є Проекти співпраці у сферах освіти та молоді (ENGO), Проекти співпраці у сфері вищої освіти (KA220-HED), Проекти співпраці у сфері молоді (KA220-YOU); партнерств професійної майстерності: Європейські університети і Спільні магістерські програми Еразмус Мундус; створення партнерств задля інновацій: Створення альянсів задля інновацій, Стратегічні проекти, Проекти з розвитку потенціалу. До 2025 року особливо популярними були три конкурси з розвитку потенціалу у сфері вищої освіти. Такі проекти спрямовані на підтримку інтернаціоналізації, інноваційності, якості, модернізації та доступності вищої освіти як

рушійної сили стійкого соціально-економічного розвитку (Національний Еразмус+ офіс, 2025). Незважаючи на доволі працемістку проектну заявку і умови створення консорціумів у межах проекту, ці конкурси мали вплив на рейтингування і формулу фінансування ЗВО. Зокрема, вимогою Міністерства освіти і науки України задля їхнього урахування була наявність виграних мінімум чотирьох таких конкурсів для одного ЗВО. Наразі Міністерство не обмежується урахуванням тільки цих конкурсів. Напрямок КА3 покриває багато інших конкурсів на підтримку реформ у сферах освіти, професійної підготовки, молоді та спорту. Напрямок Жан Моне (Модулі, Кафедри, Центри досконалості) у сфері вищої освіти надає можливості закладам вищої освіти з держав-членів ЄС та поза їхніми межами сприяти досконалості у викладанні та проведенні досліджень європейської інтеграції, політичним дебатам та обмінам успішним досвідом за участю академічного світу та політиків, які приймають рішення щодо пріоритетів стратегій розвитку Європейського Союзу (Національний Еразмус+ офіс, 2025).

Міжнародні проекти, які передбачають академічну мобільність студентів і персоналу, безпосередньо впливають на навчання і викладання, адже вони сприяють знайомству їхніх учасників з різноманітними педагогічними і методичними підходами до організації освітнього процесу, різних типів занять, форматів взаємодії викладачів зі студентами і студентів між собою; особливості облаштування фізичного, дистанційного і змішаного освітнього середовища; кращі практики забезпечення якості освіти; створення ресурсних баз і використання цифрових технологій тощо.

Проекти КА2 спрямовані на системний вплив, наприклад, на розробку або удосконалення освітніх програм, у т.ч. міждисциплінарних, та узгодження їх з європейськими стандартами та потребами ринку праці. У навчанні і викладанні реалізуються технології компетентнісного і проблемного навчання, проектної методики, посилюється студентоцентрованість освітнього процесу, впроваджуються інноваційні технологічні рішення.

Проекти, що реалізуються за напрямом Жана Моне також сприяють вдосконаленню навчання і викладання у поєднанні з дослідженнями Європейського Союзу. Найчастіше результатами цієї діяльності стають упровадження нових курсів, модулів, реалізація дослідницьких ініціатив щодо європейської інтеграції, європейських законодавчих, соціальних, економічних і політичних тенденцій та використання міждисциплінарних й інтерактивних технологій.

Серед інших європейських програм, що впливають на навчання і викладання у вищій освіті, особливо вирізняється програма Горизонт Європа, яка хоч і фокусується на наукових дослідженнях та інноваціях, має потужне педагогічне підґрунтя. Так, вона сприяє поєднанню навчання і досліджень через залучення академічного персоналу і здобувачів освіти до проєктних активностей та оновлення змісту освітніх програм, освітніх компонентів, організацію позааудиторних заходів на основі новітніх наукових досягнень і дослідницьких методологій. Гостьові лекції і гостьові лектори сприяють активному обміну як оновленню тематики освітніх компонентів, виявленню нових міжпредметних і міждисциплінарних зв'язків, так і нових форматів викладання, підходів і технологій.

Проєкти цієї програми у межах напряму Марії Склодовської-Кюрі (MSCA) мають суттєвий вплив на розвиток докторських і постдокторських навчальних програм, відкриття для аспірантів, докторантів і пост-доків нових академічних і дослідницьких можливостей через створення відповідного освітньо-наукового середовища, забезпечуючи дослідників новими знаннями та навичками, заохочуючи транскордонну, міжгалузеву та міждисциплінарну мобільність та обмін досвідом (European Commission, 2025). А виникнення міждисциплінарних консорціумів з метою реалізації проєктів заохочує їхніх учасників до продукування нового знання, здійснення відкриттів, інноваційних проривів в освіті та науці. Дії MSCA також спрямовані на вдосконалення навчання та розвитку кар'єри, що має безпосередній структурний вплив на інституції (European Commission, 2025). Індивідуальні гранти сприяють зануренню українських викладачів у європейські кращі практики поєднання навчання і досліджень, здійсненню інноваційних проривів як щодо змісту освіти, так й вдосконалення навчання і викладання.

В умовах воєнного стану в Україні не всі здобувачі мають однаковий доступ щодо академічної мобільності, зокрема, здобувачі чоловічої статі мають певні обмеження щодо перетину кордону. Проте з часів пандемії інтенсивно розвиваються програми віртуальних обмінів і міжнародного онлайн навчання у співпраці (Collaborative Online International Learning (COIL)). Також цей формат дає можливість залучати до навчання іноземних студентів в українських закладах вищої освіти без загроз для їхнього життя. Ці програми дозволяють інтегрувати в освітній процес міжнародні студентські проєкти, посилювати

міжкультурну комунікацію, цифрову грамотність і формати командної діяльності.

Прикладами поєднання модернізації змісту професійної підготовки й застосування кардинально нових технологій навчання стали такі проєкти як «Шкільний вчитель нового покоління» Британської Ради в Україні і Міністерства освіти і науки України та «Вивчай та розрізняй: інфомедійна грамотність» Ради міжнародних наукових досліджень та обмінів (IREX).

Упродовж першого проєкту, «Шкільний вчитель нового покоління», який тривав з 2013 по 2019 рік, було розроблено нову програму з методики навчання англійської мови. Ця програма підготовки вчителів англійської мови має практичний характер – навчання теорії через практику; ґрунтування на комунікативному підході до навчання методики англійської мови як засобу навчання; наскрізний характер шкільної практики, тісно пов'язаної з тематикою практичних занять і паралельним їх закріпленням у ЗЗСО; нові підходи до оцінювання насамперед умінь, а не тільки знань. Типову навчальну програму було апробовано у 14 університетах України. Пілотування тривало три роки. Консультант з Великої Британії Алан Макензі, директор ELTtransform, надав високу оцінку результатам пілотування (Британська Рада в Україні, 2019).

Робоча група проєкту розробила Типову програму з методики навчання англійської мови та підготувала студентів, які готові до роботи у школі. За даними зовнішнього оцінювача, «рівень професіоналізму студентів та глибина, до якої вони можуть аналізувати та обговорювати власне навчання, дуже високі. Вони вже готові до професії вчителя». Однією із рекомендацій зовнішнього експертного оцінювання проєкту було використання досвіду цього експериментального курсу для розробки національного рамкового документа для підготовки майбутніх вчителів різних предметів. Цю рекомендацію було взято до уваги і робочою групою представників Британської Ради в Україні було розроблено «Типову (універсальну) програму «Методика навчання предметів у закладах загальної середньої освіти», її розміщено у вільному доступі на сайті проєкту <https://ngschoolteacher.wixsite.com/ngscht/universal-core-curriculum>.

Результати пілотної Типової програми з методики навчання англійської мови були представлені на конференції у жовтні 2019 року. Міністерство освіти і науки України, ректори педагогічних університетів, викладачі та студенти пілотних університетів поділилися своїм успіхом та високо оцінили якість програми

та її результати. Проєкт «Шкільний вчитель нового покоління» став одним із наймасштабніших проєктів та позитивно вплинув на вдосконалення навчання і викладання; модернізував підготовку вчителів англійської мови через посилення практикоорієнтованих, студентоцентризованих підходів, тісний зв'язок контенту дисциплін «Методика навчання англійської мови», «Практичний курс англійської мови», навчальної і виробничої практик у закладах загальної середньої освіти, підготовки курсових і бакалаврських робіт; став майданчиком для послідовного, комплексного і надсучасного професійного розвитку вчителів-менторів закладів загальної середньої освіти і викладачів методики закладів вищої освіти.

Ще одним масштабним проєктом, який вплинув на навчання і викладання та сприяв оновленню змісту навчання у закладах загальної середньої освіти і закладах вищої освіти, став «Вивчай та розрізняй: інфомедійна грамотність», який реалізовується з 2018 року Радою міжнародних наукових досліджень та обмінів (IREX) за підтримки Посольства Сполучених Штатів Америки та Посольства Великої Британії в Україні, в партнерстві з Міністерством освіти і науки України та Академією української преси. Перша хвиля проєкту була спрямована на розробку й упровадження сталої моделі інтеграції навичок критичного сприйняття інформації в освітній процес закладів загальної середньої освіти, а з 2019 роуц – у другу хвилю – закладів вищої освіти Інститутів післядипломного підвищення кваліфікації. Важливо, що й у пост-проєктний період для учасників проєкту створювались можливості для отримання додаткового фінансування на реалізацію соціально значущих міні-проєктів.

Завдяки міжнародним проєктам в українській вищій освіті спостерігається поживавлення процесів модернізації навчальних програм та процесів навчання і викладання, зокрема через упровадження компетентнісного підходу з особливим фокусом на поєднанні формування професійних і таких універсальних компетентностей як критичне мислення, проблемне навчання, цифрові навички, підприємницьке мислення, робота в команді, комунікаційні навички, емоційний інтелект, переважно узгоджені з Європейською рамкою кваліфікацій і Європейською рамкою ключових компетентностей. Важливим елементом цього процесу є посилення міждисциплінарності у вищій освіті через розробку міждисциплінарних курсів та програм, тим самим сприяючи цілісному навчанню. Завдяки реалізації міжнародних проєктів українська система вищої освіти стає більш відкритою щодо орієнтації не

тільки на внутрішній ринок праці, але й на європейський та світовий. Це посилює конкурентоспроможність випускників українських ЗВО і сприяє їхньому міжнародному іміджу.

Особливий вплив справляє проєктна діяльність на зміни підходів у навчанні і викладанні, насамперед, завдяки впровадженню студентоцентризованості і переходу від лекційно-орієнтованого до активного навчання, збільшенню використання інтерактивних методів навчання, таких як проблемно-орієнтоване навчання, проєктне навчання, тематичні дослідження, симуляції та перевернуті класи. Посилено акцент на груповій роботі, навчанні один з одним та командних проєктах, що сприяє розвитку комунікативних навичок та навичок командної роботи. Змішане та цифрове навчання кардинально змінили освітнє середовище і через здобутий закордонний досвід та покращену за грантові кошти інфраструктуру українські освітяни активно використовують онлайн-платформи для навчання і викладання, цифрові ресурси та інструменти електронного навчання, розробляють масові відкриті онлайн-курси (МООС) та цифрові навчальні матеріали.

Яскравим прикладом у цьому напрямі є Erasmus+ KA2 проєкт «Центри сертифікації викладачів: інноваційні підходи до досконалості викладання», який виконувався низкою українських і європейських університетів упродовж 2021–2023 рр. мав на меті сприяти модернізації системи вищої освіти в Україні, запроваджуючи університетські центри підвищення кваліфікації для просування європейських освітніх інновацій шляхом професійної сертифікації викладачів університетів. Упродовж реалізації проєкту було створено й об'єднано у мережу 9 незалежних Центрів Досконалості Викладання, запроваджено програму професійної сертифікації викладачів університетів на основі кращих європейських практик та освітніх інновацій для забезпечення досконалості викладання; розроблено професійні стандарти для викладачів університету та запропоновано механізми вдосконалення регулювання атестації викладачів університету; розроблено та пілотовано нову програму досконалості викладання, у т.ч. описи навчальних курсів та МООС, створених з урахуванням потреб академічного середовища в Україні.

Залучення до міжнародних проєктів дозволяє українській університетській спільноті знайомитися з найкращими інноваційними практиками у навчанні і викладанні. Такі кейси, як Teaching and Learning Innovation Park, який є точкою доступу до відкритих, інноваційних і стимулюючих ресурсів для академічного

персоналу та інших співробітників Університету, і Відділ People and Organizational Development, який пропонує викладачам і допоміжному персоналу Університету 33 навчальні дисципліни для професійного розвитку, в University of Huddersfield (Велика Британія) демонструють, що удосконалення професійної майстерності університетського персоналу і забезпечення його необхідними для ефективного викладання ресурсами є стратегічним пріоритетом сучасного ЗВО.

У рамках проєктів реалізуються програми професійного розвитку викладачів, що забезпечує прямий доступ до інноваційних стратегій навчання та освітніх технологій провідних європейських і світових університетів, вивчення ефективних алгоритмів планування навчальних занять, технологій оцінювання, методів залучення студентів та надання зворотного зв'язку. Більш активна залученість викладачів до міжнародної діяльності сприяє покращенню їх рівня володіння іноземними мовами, насамперед, англійською, що у свою чергу дозволяє їм отримувати доступ до ширшого спектру міжнародних ресурсів. Для студентства залучення до міжнародних проєктів також має важливе значення стосовно володіння іноземними мовами, розвитку навичок міжкультурної комунікації, адаптивності, розширення світогляду і глобального мислення.

Важливим внеском у зміцнення зв'язку між дослідженнями та навчанням є участь студентів і викладачів у міжнародних дослідницьких проєктах. При чому, тут суттєвий вплив справляють, як колективні, так й індивідуальні проєкти, оскільки окреслюють нові напрями у науці, започатковують інноваційні розробки й ініціюють відкриття. Завдяки проєктній діяльності відбувається популяризація науки серед молоді і посилюється її прикладний характер та зв'язок з реальними секторами економіки.

Міжнародні проєкти часто включають компоненти, спрямовані на покращення внутрішніх та зовнішніх механізмів забезпечення якості освіти, забезпечення більшої прозорості та сприяють визнанню українських дипломів. Так, Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти разом з Буковинським державним медичним університетом, Національною академією внутрішніх справ, Дніпровським державним університетом внутрішніх справ, Харківським національним медичним університетом, Одеським національним медичним університетом та європейськими партнерами з Іспанії, Литви і Греції є учасниками Еразмус+ проєкту «Симуляційна медицина та сценарій-орієнтоване навчання з

невідкладної допомоги», цілями якого є сприяння розвитку системи медичної освіти шляхом навчання викладачів українських університетів-партнерів з використанням технологій сценарій-орієнтованого та симуляційного навчання; підвищення кваліфікації викладачів шляхом навчання з надання першої психологічної допомоги постраждалим та всім учасникам події, медичним працівникам та особам із категорії «перший на місці події»; покращення навчання з надання першої та невідкладної допомоги шляхом розробки реалістичних симуляційних сценаріїв щодо тактики ведення пацієнтів на догоспітальному та госпітальному етапах надання невідкладної допомоги; модернізація навчальних програм в українських університетах-партнерах шляхом впровадження розроблених курсів; поширення та підтримка впровадження розробленого інноваційного підходу шляхом створення мережі навчально-тренувальних центрів першої та невідкладної допомоги; оцінка ефективності нової методології навчання надання першої та невідкладної допомоги з використанням технологій сценарій-орієнтованого та симуляційного навчання в українських університетах-партнерах (Симуляційна медицина та сценарій-орієнтоване навчання з невідкладної допомоги, 2023). Ще один Еразмус+ проєкт «Персоналізована модель навчання на основі віртуального навчального середовища інтелектуального викладання «Навчання без обмежень» (SMART-PL), у якому разом з українськими ЗВО Національне агентство будуть упроваджувати окреслену модель та забезпечувати освітні можливості студентам, що сприятиме покращенню якості вищої освіти в Україні.

Як бачимо, міжнародні проєкти, залежно від спрямованості програм фінансування та масштабу реалізації передбачають сприяння розвитку вищої освіти в Україні, вирішенню локальних і глобальних проблем та викликів, посиленню її якості, підтримки і збереження людського капіталу, покращенню доступності освітнього середовища і модернізації освітнього процесу.

Висновки. У процесі дослідження впливу міжнародних проєктів на досконалість навчання і викладання у вищій освіті України було з'ясовано, що у ньому є суттєві переваги і широкі можливості не тільки для узгодження з європейськими і світовими стандартами, але й для поширення своїх кращих практик в освітньому просторі Європейського Союзу і світу, демонстрації свого лідерства у сфері вищої освіти. При цьому, на сучасному етапі українська освіта проходить через важкий шлях як кардинальних трансформацій, так і

деструктивних зовнішніх обставин, зумовлених пандемією у 2019–2021 рр. і повномасштабним вторгненням РФ з 2022 року, що зумовлює наявність низки слабких сторін і критичних ризиків. Так, на сьогодні закладам вищої освіти подекуди складно забезпечити сталість забезпечення підтримки інновацій, запроваджених через проекти, після їхнього завершення, адже відсутність подальшого фінансування постпроектної діяльності вимагає посиленої інституційної відданості та внутрішніх ресурсів. Поширення досвіду успішних проектів у кожному ЗВО або в інших установах може бути складним завданням через різні можливості та рівні зацікавленості і вмотивованості викладачів і студентів. Бюрократія під час оновлення внутрішньої та національної нормативно-правової бази й адміністративне навантаження є ще одним чинником, який може гальмувати інноваційні процеси у навчанні та викладанні. Крім того, скептицизм і опір змінам окремих викладачів, а особливо адміністративного персоналу може суттєво заважати впровадженню нових методів навчання і викладання, оцінювання й менеджменту, оновленню змісту освіти, професійному розвитку працівників, академічній мобільності студентів тощо. Незважаючи на те, що велика кількість міжнародних проектів спрямована на підтримку стійкості і відновлення, війна, що триває в Україні, серйозно впливає на інфраструктуру, обмежує фізичну мобільність та змінює інституційні пріоритети, створюючи нові виклики для реалізації проектів та максимальному впливу на навчання і викладання. Попри наявні ризики і перешкоди, міжнародні проекти стали вирішальними каталізаторами змін у викладанні та навчанні в українській вищій освіті. Вони активізують перехід до педагогіки, більш орієнтованої на студентів, фокусують формування їхніх компетентностей та застосування новітніх цифрових технологій.

На сьогодні максимально масштабними у підтримці українських закладів є програми Європейського Союзу, насамперед, Erasmus+, одна з найбільших програм ЄС, що фінансує мобільність та співробітництво у сфері освіти, професійної підготовки, молоді та спорту, і Horizon Europe, програма, що фінансує дослідницькі та інноваційні проекти, включаючи співробітництво у вищій освіті. Ці проекти сприяють покращенню якості освіти, розвитку

наукового потенціалу, міжнародній співпраці та обміну досвідом між університетами різних країн.

З метою цілеспрямованої реалізації міжнародних проектів та досягнення максимального позитивного впливу на вищу освіту в Україні має здійснюватися їхня комплексна оцінка як зовнішніми стейкхолдерами на міжнародному, національному і регіональному рівнях, так і внутрішніми – на інституційному рівні і рівнях структурних підрозділів ЗВО. При цьому, важливою є не тільки зовнішня оцінка результативності впливу проектів на різні сфери вищої освіти або конкретних проектів, але й їхня самооцінка учасниками цих проектів.

Оцінювання різних аспектів інтернаціоналізації, у т.ч. й навчання й викладання має бути невід'ємною частиною стратегії розвитку ЗВО – на етапах планування й оцінювання ефективності та відповідного коригування подальшого розвитку. Залежно від типу програми, підпрограми і цілей проекту критеріями оцінки інтернаціоналізації освітнього процесу мають бути як кількісні показники (кількість створених або оновлених освітніх програм, у т.ч. й іноземними мовами; кількість запрошених іноземних викладачів або відправлених українських за кордон; кількість українських та іноземних студентів, які навчаються за програмами академічного обміну; частка випускників, які отримали подвійні дипломи, до загальної кількості випускників; кількість упроваджених інновацій в освітній процес тощо), так і якісні (вплив інновацій, уведених у результаті участі в проекті, на різні напрями діяльності ЗВО та його академічної спільноти; вплив на якість освіти та систему забезпечення якості освіти; посилення інтеграції навчання і досліджень тощо).

Зазвичай у процесі аналітичної роботи результативності інтернаціоналізації ЗВО України до уваги беруться кількісні показники щодо залучення студентів і викладачів до академічної мобільності, успішно реалізованих проектів, упроваджених наукових інновацій тощо. При цьому, часто поза увагою залишаються якісні зміни, які відбуваються в освітньому процесі і які стосуються не тільки нових освітніх програм, але й модернізації навчання й викладання, упровадження нових освітніх технологій, посилення студентоцентрованості навчальних занять та позааудиторної діяльності, які й становлять перспективи подальших досліджень.

Список використаних джерел

Британська Рада в Україні. Шкільний вчитель нового покоління. (2019). URL: <https://www.britishcouncil.org.ua/programmes/english/higher-education/new-generation-school-teacher>.

References

- Barkholt, K. (2005). The Bologna process and integration theory: Convergence and autonomy. *Higher Education in Europe*, 30(1), 23–39. [in English]
- Beerkens, E., Brandenburg, U., Evers, N., van Gaalen, A., Leichsenring, H., & Zimmermann, V. (2010). *Indicator*

- Вдосконалення викладання у вищій освіті: теорія та практика: монографія. (2023). (Наук. ред. С. Калашнікова). Київ: Інститут вищої освіти НАПН України. 255 с. DOI: <https://doi.org/10.31874/TE.2023>.
- Вітренко, Ю. (2024). Вища освіта в умовах відновлення України від наслідків війни: Якою має бути стратегія? *Вісник НАПН України*. 6 (2), 1–10.
- Доповідь про якість вищої освіти в Україні, її відповідність завданням сталого інноваційного розвитку суспільства у 2024 році. (2025). (За ред. А. Бутенка, О. Єременко, Н. Стукало). Київ: Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти. 160 с.
- Інтернаціоналізація вищої освіти в Україні: методичні рекомендації. (2016). (За ред. І. Степаненко). Київ: ІВО НАПН України. 158 с.
- Карп, Р. (2024). Інтернаціоналізація системи вищої освіти України в умовах сьогодення. *Академічні візії*. 30. 1–8.
- Національний Еразмус+ офіс в Україні. Міжнародний круглий стіл «Забезпечення якості викладання і навчання в умовах надзвичайних і кризових ситуацій» – ТАМ захід (онлайн формат). (2025). URL: <https://erasmusplus.org.ua/news/mizhnarodnyj-kruglyj-stil-zabezpechennya-yakosti-vykladannya-i-navchannya-v-umovah-nadzvyhajnyh-i-kryzovyh-sytuaciyah-15-16-07-2025-r-onlajn/>.
- Ніколасв, Є. (2019). Вища освіта в незалежній Україні. *Kyiv School of Economics Policy Paper*. Київ.
- Про схвалення Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки. (2022). Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 лютого 2022 р. № 286-р.
- Роз'яснення щодо застосування Критеріїв оцінювання якості освітньої програми: методичний посібник. (2024). (Ред. А. Бутенко). Київ: Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти. 127 с.
- Симуляційна медицина та сценарій-орієнтоване навчання з невідкладної допомоги. (2023). URL: https://sims-project.eu/?page_id=20&lang=ua
- Стукало, Н. Про інтернаціоналізацію. (2020). Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти. URL: <https://naqa.gov.ua/2020/04/про-інтерналізацію/>
- Barkholt, K. The Bologna process and integration theory: convergence and autonomy. *Higher Education in Europe*. 2005. Vol. 30, № 1. P. 23–39.
- Beerkens, E. Indicator Projects on Internationalisation – Approaches, Methods and Findings : A report in the context of the European project “Indicators for Mapping & Profiling Internationalisation” (IMPI) [Електронний ресурс]. E. Beerkens, U. Brandenburg, N. Evers, A. van Gaalen, H. Leichsenring, V. Zimmermann. 2010. Режим доступу: <https://www.epnuffic.nl/en/publications/find-a-publication/indicator-projects-on-internationalisation.pdf>
- Brandenburg, U. How to measure internationality and internationalisation of higher education institutions! Indicators and key figures. U. Brandenburg, G. Federkeil. Gütersloh, 2007. 42 p.
- UNESCO (2022). Road Map “Beyond Limits: New Ways to Reinvent Higher Education”, Roadmap Proposed for the 3rd World Higher Education Conference, 18-20 May 2022. Working Document, URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000389912>
- European Commission. Blended Intensive Programmes [Електронний ресурс]. 2023. Режим доступу: <https://wikis.ec.europa.eu/display/NAITDOC/Blended+Intensive+Programmes>
- European Commission. European Universities Initiative [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://education.ec.europa.eu/education-levels/higher-education/europeanuniversities-initiative>.
- European Commission. Marie Skłodowska-Curie Actions [Електронний ресурс]. 2025. Режим доступу: <https://marie-sklodowska-curie-actions.ec.europa.eu/>.
- projects on internationalisation — Approaches, methods and findings. EPNuffic. Retrieved from <https://www.epnuffic.nl/en/publications/find-a-publication/indicator-projects-on-internationalisation.pdf> [in English]
- Brandenburg, U., & Federkeil, G. (2007). *How to measure internationality and internationalisation of higher education institutions: Indicators and key figures*. Gütersloh. [in English]
- British Council Ukraine. (2019). *New generation school teacher*. Retrieved from <https://www.britishcouncil.org.ua/programmes/english/higher-education/new-generation-school-teacher> [in English]
- Butenko, A., Denyskina, H., Ieremenko, O., Knysh, O., Simshag, I., & Trebenko, O. (2024). *Roziashennia shchodo zastosuvannia Kryteriiv otsiniuvannia iakosti osvitoi programy* [Clarification regarding the Criteria of the study programme quality assessment]. National Agency for Quality Assurance in Higher Education. [in Ukrainian]
- Dopovid pro iakist vyshchoi osvity v Ukraini, ii vidpovidnist zavdanniam stalogo innovatsiinoho rozvytku suspilstva u 2024 rotsi [Report on the quality of higher education in Ukraine, its compliance with the goals of sustainable innovative development of the society in 2024]. (2025). National Agency for Quality Assurance in Higher Education. [in Ukrainian]
- European Commission. (n.d.). *European universities initiative*. Retrieved from <https://education.ec.europa.eu/education-levels/higher-education/europeanuniversities-initiative> [in English]
- European Commission. (2023). *Blended intensive programmes*. Retrieved from <https://wikis.ec.europa.eu/display/NAITDOC/Blended+Intensive+Programmes> [in English]
- European Commission. (2025). *Marie Skłodowska-Curie actions*. Retrieved from <https://marie-sklodowska-curie-actions.ec.europa.eu/> [in English]
- Gorbunova, L., Debych, M., Zinchenko, V., Sikorska, I., Stepanenko, I., & Shypko, O. (2016). *Internatsionalizatsiia vyshchoi osvity v Ukraini* [Internationalization of higher education in Ukraine]. Institute of Higher Education of NAPS of Ukraine. [in Ukrainian]
- Kalashnikova, S., Bazeliuk, N., & Bazeliuk, O. (2023). *Vdoskonalennia vykladannia u vyshchii osviti: teoriia ta praktyka* [Teaching excellence in higher education: Theory and practice]. Institute of Higher Education of NAPS of Ukraine. <https://doi.org/10.31874/TE.2023>[in Ukrainian]
- Karp, R. (2024). *Internatsionalizatsiia systemy vyshchoi osvity v Ukraini* [Internationalization of higher education system in Ukraine]. *Academic vision*, 30, 1-8. [in Ukrainian]
- National Erasmus+ Office in Ukraine. (2025). *International roundtable “Quality Assurance of Teaching and Learning in Emergency and Crisis Situations”*. Retrieved from <https://erasmusplus.org.ua/news/mizhnarodnyj-kruglyj-stil-zabezpechennya-yakosti-vykladannya-i-navchannya-v-umovah-nadzvyhajnyh-i-kryzovyh-sytuaciyah-15-16-07-2025-r-onlajn/> [in English]
- Nikolaiev, Y., & Sovsun, I. (2019). *Vyshcha osvita v nezalezhnii Ukraini* [Higher education in independent Ukraine]. Kyiv School of Economics Policy Paper. [in Ukrainian]
- Pro shvalennia Strategii rozvytku vyshchoi osvity v Ukraini na 2022-2032 roky [On the approval of the Strategy of higher education development in Ukraine in 2022-2032]. (2022). Cabinet of Ministers of Ukraine. [in Ukrainian]
- Rumbley, E. L., & Hoekstra-Selten, J. (2024). *EAIE barometer: Internationalisation in Europe* (3rd ed.). The

Rumbley, E. L. EAIE Barometer: Internationalisation in Europe (Third edition). E. L. Rumbley, J. Hoekstra-Selten. The European Association for International Education, 2024.

European Association for International Education. [in English]

Simulation medicine and Scenario-based learning for emergency care. (2023). 101082077 – SimS – ERASMUS-EDU-2022-CBHE. Retrieved from https://sims-project.eu/?page_id=20&lang=ua [in English]

Stukalo, N. (2020). *Pro internatsionalizatsiiu* [On internationalization]. National Agency for Quality Assurance in Higher Education. [in Ukrainian]

UNESCO (2022). *Road map "Beyond Limits: New Ways to Reinvent Higher Education"*. Working Document for the 3rd World Higher Education Conference. Retrieved from <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000389912> [in English]

Vitrenko, Y. (2024). Vysycha osvita v umovakh vidnovlennia Ukrainy vid naslidkiv viiny: iakoiu maie buty strategiia? [Higher education in the conditions of reconstruction of Ukraine: What kind of strategy should be?]. *Herald of NAPS of Ukraine*, 6 (2), 1–10. [in Ukrainian]

Відомості про авторів:

Коноваленко Тетяна Василівна
konovalenko_tetiana@msspu.edu.ua
Мелітопольський державний педагогічний
університет імені Богдана Хмельницького
Наукове Містечко, вулиця, 59, м. Запоріжжя
Запорізька обл., 69000, Україна

Загоруйко Людмила Олексіївна
hvat203@gmail.com
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка
вул. Васильківська, 90А, м. Київ,
03022, Україна

doi: 10.33842/22195203-2025-35-136-56-67

Матеріал надійшов до редакції 21. 09. 2025 р.
Прийнято до друку 15. 10. 2025 р.

Information about the authors:

Konovalenko Tetiana Vasylivna
konovalenko_tetiana@msspu.edu.ua
Bogdan Khmelnytsky Melitopol State
Pedagogical University
Scientific Town, Street 59, Zaporizhzhia
Zaporizhzhia region, 69000, Ukraine

Zagoruiiko Liudmyla Oleksiivna
hvat203@gmail.com
Taras Shevchenko
National University of Kyiv
90A Vasylykivska St., Kyiv
03022, Ukraine

doi: 10.33842/22195203-2025-35-136-56-67

Received at the editorial office 21. 09. 2025.
Accepted for publishing 15. 10. 2025.